

27.3.2020

VN/7014/2020-YM-1

Ympäristöministeriön COVID-19 poikkeusoloja koskeva ohje kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille

Pääministeri Sanna Marinin hallitus on yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa todennut Suomessa vallitsevan poikkeusolot COVID-19 -virusepidemian johdosta. Hallitus antoi valmiuslain käyttöönotto-asetukset eduskunnalle 17.3.2020. Poikkeusoloihin liittyen ympäristöministeriö (YM) ohjeistaa kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia ja varautuu antamaan lisäohjeita epidemian edetessä ja poikkeusolojen jatkuessa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toiminta poikkeusoloissa - yleistä

Ympäristövalvonnan keskeisten, yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden kannalta tärkeiden tehtävien hoitaminen ja toiminnan varmistaminen poikkeusoloissa on tärkeää. Kunnat ja niiden viranomaiset mm. ohjaavat ja valvovat vesihuoltolain mukaista vesihuollon (käyttövesi- ja jätevesiasiat) järjestämistä sekä jätelain nojalla annettuja jätehuollon hoitamista koskevien säädösten ja määräysten noudattamista. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset priorisoivat toiminnassaan olennaisimpia tehtäviä, joihin kuuluvat ohjaus ja valvonta, ympäristövahinkotilanteiden ennaltaehkäisy ja hoitaminen, tiedotus (tukien valtakunnallista ja alueellista tiedotusta) sekä alueellinen yhteistyö mm. lähikuntien ja kuntayhtymien välillä. Ympäristönsuojeluviranomaisten on myös pelastuslain mukaisesti annettava viranomaisapua ympäristöön liittyvissä vahingoissa ja kysymyksissä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on pyrittävä varmistamaan toimintavalmius ja tarvittavan henkilöstön ja asiantuntemuksen saatavuus näissä yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden kannalta tärkeissä tehtävissä myös poikkeusoloissa. Keskeisiä henkilöitä ovat ympäristövalvonnasta ja muista viranomaistehtävistä vastaavat johtajat ja päälliköt sekä ne asiantuntijat, jotka joutuvat konsultoimaan muita viranomaisia esimerkiksi ympäristövahingon tapahtuessa. Näiden toimintojen häiriintyminen esimerkiksi henkilöstön sairastuessa on minimoitava.

Edellä mainittujen keskeisten toimintojen turvaamisen lisäksi kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee pyrkiä varmistamaan lakisääteisten tehtävien hoitaminen käytettävissä olevien voimavarojen mukaan, myös tilanteessa, jossa merkittävä määrä henkilöstöstä sairastuu. Tarvittaessa tehtäviä priorisoidaan, ja poikkeusoloja koskevat säädökset ja määräykset otetaan huomioon.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä ja niiden toteuttamisesta kunnissa - toimintaohjeita

- Kunnat vastaavat ympäristönsuojelulain sekä muiden ympäristösäädösten mukaisista tehtävistä, muun muassa ympäristöluvanvaraisten, rekisteröitävien tai ilmoituksenvaraisten toimintojen valvonnasta. COVID-19-epidemian vaikutuksista ympäristölupien ja vesilupien määräaikaistarkastuksiin todetaan,

että tarkastajien sairastuminen tai karanteeniin joutuminen katsotaan tilanteeksi, jolloin tarkastusta tulee siirtää myöhempään ajankohtaan.

- Poikkeusoloja koskevien säädösten ja määräysten niin edellyttäessä määräaika- ja muita tarkastuksia voidaan siirtää tai korvata osittain etäneuvotteluilla, joita täydennetään myöhemmin, tilanteen taas salliessa, käynneillä lupakohteessa.
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviin liittyvillä tarkastuskäynneillä on otettava huomioon viranomaisten ohjeet henkilökunnan suojaamiseksi.
- Kuntien ympäristönsuojeluviranomaisen on varauduttava hoitamaan vakavaa ympäristövahingon vaaraa aiheuttavat tilanteet kaikissa oloissa sekä valmistauduttava poikkeuksellisten tilanteiden hallintaan varmistamalla toimintakyky ympäristönsuojelulain 123 §:ssa tarkoitettujen tilanteiden hoitamiseen.
- Mahdollisten riskikohteiden tunnistaminen on myös poikkeusoloissa tärkeää. Näitä voivat olla toiminnan luonteen vuoksi mm. öljysäiliöt ja kemikaalivarastot. Poikkeusolojen taloudellisten vaikutusten (konkurssit, maksukyvyttömyys) tai laitosten kriittisen henkilöstön sairastumisen vuoksi voi riskikohteiden määrä lisääntyä kunnassa. Mahdollisista toissijaisen vastuun (TOVA) tapauksista pyydetään ilmoittamaan alueen ELY-keskuksen ympäristövastuualueelle ja YM:öön mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Kunnat vastaavat asumisessa ja kuntien omassa toiminnassa syntyvien yhdyskuntajätteen jätehuollon järjestämisestä. Lisäksi kunta on jätelain 33 §:n mukaan velvollinen järjestämään jätehuollon toissijaisesti myös muulle jätteelle. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja YM ovat tiedottaneet 19.3.2020 jätehuollon varautumisesta koronaviruksen aiheuttamassa tautiepidemiassa (<https://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B7EEFC06D-B5EF-4D81-BC21-59BDB3A6EA06%7D/156902>). Kunnat voivat tarvittaessa antaa myös omia suosituksiaan tai määräyksiä asiaan liittyen. YM ja STM varautuvat antamaan lisäohjeita ja tarkentamaan suosituksia tilanteen niin vaatiessa. Jätehuollon huoltovarmuustoimikunta kokoontuu säännöllisesti.
- Kunnan terveydensuojelu- ja ympäristönsuojeluviranomaisen on vesihuoltolain mukaisina valvovina viranomaisina varmistettava vesihuollon toimintavarmuutta epidemian aikana. MMM ja STM ovat antaneet 13.3.2020 vesihuoltolaitoksille ja niitä valvoville viranomaisille vesihuoltopalvelujen turvaamiseksi suosituksia.
- Jätevesihuollon turvaamisessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota seuraavaan:
  - Jätevesien asianmukainen johtaminen vähentää väestön terveyteen ja ympäristöön kohdistuvaa riskiä, kun viemäriverkoston pumppaamoiden toiminnan ylläpitämisellä ehkäistään hallitsemattomat jäteveden ylivuodot verkostoalueella.
  - Myös puhdistamalla on pystyttävä pitämään kunnossa sellaiset toiminnot, joilla jätevedet saadaan virtaamaan prosessin vaiheissa eteenpäin ja lopulta purettua käsiteltyinä vesistöön.
  - Jäteveden käsittelyprosessin ohjauksessa on oltava riittävää osaamista, jotta jätevedet tulisivat käsitellyiksi niin, ettei niiden johtaminen ympäristöön aiheuta terveys- tai ympäristöriskiä. (ELY valvoo ympäristölupaa).
  - Jätevedenpuhdistusprosessissa muodostuvien jätteiden (välpeet, hiekka ja ennen kaikkea lietteet) on kyettävä toimittamaan asianmukaiseen käsittelyyn niin, etteivät ne kasaudu puhdistamolle, mikä edellyttää puhdistamon lietteenkäsittely-yksikköjen kunnossa pitämistä (ELY valvoo ympäristölupaa) ja jätehuollon kuljetusten toimivuutta (kunnan jätehuoltoviranomainen valvoo jätelain nojalla annettuja määräyksiä).

Tilannekuvan ylläpitämiseksi kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten toimintakyvystä poikkeusoloissa YM pyytää ilmoittamaan merkittävistä häiriöistä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävien hoidossa

alueen ELY-keskukseen. ELY-keskukset ovat myös velvollisia neuvomaan kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia tehtävien hoidossa ja antamaan asiantuntija-apua myös poikkeusoloissa.

Koronavirukseen varautumiseen liittyvää ajankohtaista tietoa ympäristöministeriön hallinnonalalla löytyy myös ministeriön ulkoisilta verkkosivuilta www.ym.fi/tietoa-koronaviruksesta